

Ota Pavel

**Jak šel
táta
Afrikou**

OTA PAVEL

Jak šel táta Afrikou

Copyright © Ota Pavel - heirs c/o DILIA, 2015
Cover design © Nikola Klímová, 2014

ISBN 978-80-7486-192-5 (ePub)

ISBN 978-80-7486-193-2 (mobi)

ISBN 978-80-7486-194-9 (PDF)

OBSAH

Ota Pavel sám o sobě (1961).....	7
O rybách a řece	9
Autointerview (1970).....	10
Je rybařina sport? (1970).....	14
Silný jak Frištenský (1972).....	19
Neměním za Riviéru	23
Batoh z jelena.....	28
Pytlačení.....	30
Černá štika	32
Ušchlé rybičky	34
Potok pana inženýra.....	36
O sportu	40
Proč mám rád sport? Proč o něm píši? Proč jsem napsal Pohár od Pánaboha? (1971)	41
Silnice maratonských běžců.....	44
Ty nikdy nebudeš mistrem světa (1970).....	48
Proč jsem se nestal světovým hráčem.....	54
Heckel leze pod vesmír (1970)	61
Potkal jsem s ním bílou smrt (1970).....	63
Jít do velkých hor (1970)	67
Kdo má právo na vavřín (1972).....	69
Jak jste se měl v Paříži (1969)	72
Hluboké studánky (1967).....	75
Cyklistika má láska a můj osud	77
Jezte kyselé zelí (1972).....	80
Postavte pomník hadrovému míči (1970).....	84
O šířku gumy	88
O lidech a zemi	101
Psát to je moje práce (1971)	102
Ve džbánu budeš mít čistou vodu	106

Krkonoše (1964)	109
Beskydy (1964).....	116
Nízké Tatry (1964).....	122
Vysoké Tatry (1964).....	127
Když se pečou václavky	134
Krása bez závoje	136
Puřák v Tatrách (1960).....	139
Jak šel táta Afrikou	147
Běh Prahou.....	164
Fialový poustevník.....	173

*Když chcete psát povídky, tak Vám musí být nejméně čtyřicet.
Do té doby musíte pořádně žít a dívat se kolem sebe.
Mít rád i nenávidět. Zažít všechno.
No, a pak je to už snadné,
chce to jen sednout a psát!*

Ota Pavel

Ota Pavel sám o sobě (1961)

NEŽ JSEM ZAČAL DĚLAT v rozhlase, měl jsem různá zaměstnání. Dělal jsem havíře, pak jsem prodával spony na punčochy a v době, kdy se Arnošt Lustig kamarádil s mým bratrem Jirkou, jsem hrál hokej a prodával mucholapky.

Lustig povídal mému tátovi:

„Přece nemůžete dopustit, aby celý život prodával mucholapky. Uděláme z něho krále sportovních reportérů a možná i spisovatele.“ Věděl, že se „věnuji“ mimořádně sportu, přečetl jsem denně všechny sportovní rubriky novin. Ale jinak jsem nečetl nic, do svých devatenácti let jen Káju Mařika a Tarzana. Na novináře a zvláště na spisovatele to bylo málo. Ale Lustigovi to nevadilo.

Můj nástup v rozhlase byl velkorysý a fantastický. Arnošt nikomu z vedoucích nic neřekl, jenom uprosil sportovní redaktory Pepíka Horu a Edu Koukala, aby mě vzali do redakce, že tam budu pomáhat. Zadarmo. Bylo to dost hrozný, i když jsem se leccos naučil. Hora psal stroze, Koukal byl zas samá kytička. Když jsem psal podle Hory, vynadal mi potom Koukal, když podle Koukala, vynadal mi Hora. Trvalo to čtvrt roku. Po čtvrt roce mě vzal Arnošt poprvé na poradu.

Seděli tu kanóni: Aškenazy, Cincibus, Suledrová, Procházka. Šéfovala Mery Koťátková. O Lustigovi bylo známé, že sedává na koberci skoro pod stolem. Zalezl jsem si strachy pod stůl. Úplně. Mery se v půli porady zeptala: „Kdo je to zase pod tím stolem? Ať vyleze!“

A tak jsem se vyšinul, klepala se mi kolena. Mery na mě ukázala a zeptala se: „Kdo to je?“

Arnošt oznámil:

„To je přece nový sportovní redaktor. Dělá tu už čtvrt roku.“

Všichni se začali řehtat, ale Mery zaúpěla, vypadal jsem skutečně spíše na hokejistu a prodavače mucholapek. Pak pokývla hlavou a řekla odevzdaně:

„A já o tom nic nevím!“

Mně pak vystavili smlouvu a dali mi první redaktorský plat. Přestal jsem dělat po čtvrt roce zadarmo a ztratil jsem zcela šanci být mistrem světa v prodávání mucholapek...

O rybách a řece

Autointerview (1970)

BYL JSEM HAVÍŘEM, novinářem, teď píši knížky.

Novinařina byla dřina, ale zvláštní kouzlo, občas se mi po ní stýská. Mám rád takzvaný interview, rozhovor. Někdy, když nemám co dělat a žádný novinář za mnou stejně nepřijde – dávám si otázky sám a sám si odpovídám.

Řeknu:

A: Dobrý den. – A sám si odpovím:

B: Dobrý den. – A tak to jde dál:

A: Chtěl bych se zeptat, co je pro rybáře na světě nejkrásnější?

B: Pro mě je nejkrásnější, že moje žena Věra miluje ryby. V hrnci. Nenamítá nic, když kupuji nejcennější náčiní, kterým bych měl ryby ošálit, k vánocům mi dává místo teplých spodků a svetřů navijáky, jezdí mi dokonce na Smíchov do akvaristické prodejny pro červené hnojní vonící žížaly a k řece mě posílá a ráno dokonce budí, abych nezaspal.

Je na ryby jako kočka anebo jako jeden pes na Berounce, který čeká u prutů a už pozná, když ryba zabere a roztřese vlasec. Začne se chvět taky, vrtí ocasem, a když dostane rybu, na místě ji sežere.

Má to pro rybáře ohromnou výhodu, když žena jí ryby a hlavně když ta žena stále doufá, že on nějaké chytne. Je to prostě nejkrásnější vlastnost mé ženy.

A: A vy jíte ryby? A jestli jíte, taky je sám pečete?

B: Jím a rád. Poslední dobou ryby nepeču a nesmažím. Zdá se mi, že na pánvi anebo v pekáči tukem, obalováním, připalováním a připekáním ztrácejí svou chuť a dostávají ještě nějakou další, která k nim nepatří.

Zvláště štiky, candáty, pstruhy, někdy i kapry vařím zhruba deset až patnáct minut v osolené vodě. Pak je dám na dlouhou mísu, posypu nasekanou petrželí, obložím brambory anebo novými brambůrky a poleju máslem. Každý, kdo sedí u stolu, si z té mísy nandává rybu a přílohu pokud možno velkou lžící a vidličkou a ryby jsou lehké jako víno, které se k tomu popíjí.

A: A na kolik korun vás, pane rybáři, přijde kilo ryb?

B: Můžu vám to spočítat. Povolenka za uplynulý rok tři sta, prut a naviják Noris Shakespeare – naviják přede jako hodinky – pět set. K tomu musíte přidat olůvka, háčky, imitace a snad ještě sušený chleba pro ryby, brigády a další věci. Zhruba tisíc korun za rok.

Ovšem někdo to má lacinější a někdo ještě dražší. Pro mě je to tisícovka.

A teď: Úvodem musím říci, že tak často se na ryby nedostanu. Za ten rok jsem chytil asi pět kilo ryb, z těch větších pěkného kapra na Lipně u pana Lískovce ve Frymburku a slušného úhoře na Želivce. Slušný – tím nemyslím, že ten úhoř byl slušný, což nevím, ale že slušně vypadal. Na délku i na tloušťku. Tedy kilo ryb – dvě stovky. Jsou to zřejmě nejdražší ryby ve střední Evropě, za ty peníze bych mohl mít pomalu živé lososy dovážené letecky z Kanady – letadlem Douglas 8.

A: Takže po těch smutných zkušenostech – už nebudete chytat?

B: Budu. Mám opět rybářský lístek.

A: Zřejmě je v našich řekách málo ryb?

B: V našich řekách je moře ryb.

A: A proč jste jich chytil jen pět kilo?

B: Že je v našich řekách moře ryb, to se potvrdilo už mnohokrát, když se říkalo, že v téhle vodě jsou jen staré hrnce. Pak přišla otrava a hladiny se doslova pokryly smutnými bílými těly.

Ale ryby jsou každým rokem chytřejší a fikanější. Zvykly si na fantastická a stále se vylepšující rybářská náčiní. Poplašili je také před lety turisté, auta, motocykly. Jsou teď opatrnější. Dnes je to tak, že nejchytřejší rybáři chytají nejhloupější ryby. Hloupí a nejhloupější rybáři jako já chytanou málo, anebo nic.

Nejchytřejší ryby nechytne nikdo. Ty dorostou, možná že jenom v našich snech, obrovské váhy a velkých rozměrů.

Nikdo je nikdy nevidí zemřít a málokdy je někdo spatří živé. Jednou jsme spatřili na Vranské přehradě plavat při hladině sumce a vypadal jako torpédo.

Každý rybář obvykle jednou, dvakrát za život spatří v přehradě anebo na řece obrovskou rybu, která jako by byla z jiného světa.

Pluje jako kláda, vhozené návnady si nepovšimne a div k nám neotočí hlavu a neřekne: „Já na takové špeky neskáču.“

Pokaždé, když jdu k vodě, pomyslím si na to, že dnes chytnu velikou rybu. Je mi skoro čtyřicet a dosud jsem svého rybího mamuta nechytil. Chytil jsem štika, měla dobrých šest kilo. No, a to si tedy dovedete představit, o kolik za těch dvacet let vyrostla a kolik měla tenkrát doopravdy.

A je pravděpodobné, že toho mamuta nechytnu, a ještě než umřu, připnu na smrtelný posteli tu rakouskou medaili, co jsem koupil na bleším trhu, „Za zásluhy“ tomu, kdo byl ke mně vůbec nejhodnější a kdo měl se mnou největší trpělivost s rybami. A pak teprve můj sen skončí. Bude to špatné? Nebude. Celý život mám naději a mít naději je krásné. Anebo se může stát, že přece jen jednou zaseknu na přehradě rybu, která bude jezdit s mou loďkou a bude mít sílu, aby utáhla parník.

A: A co byste si přál, pane rybáři?

B: Přál bych si, aby každý v Čechách a na Moravě a třeba i na Slovensku si mohl koupit za sto korun anebo případně za dvě stě povolenku, která by platila pro všechny vody této země.

Ted' jsou vody rozčleněné na různá panství jako za feudalismu. Přijedete k porybnému na městečku anebo vesnici a on není doma. Přijedete po druhé, po třetí. Láhev vína máte pochopitelně s sebou. Nervy máte v kýblu, dovolená utíká, žena by se mohla ještě zeptat: nebylo škoda kupovat ten naviják Noris?

Když ho konečně zastihnete, láhev vína odmítne – ušlechtilé, řekne, že povolenky pro hosty jsou vyčerpány, tak jako příděl dolarů pro cesty na západ. A přitom se tváří všelijak, za těch dvacet let, co jsem na různých místech žádal o povolenky, jsem toho prošení i ponižování prožil dost. Ale chytat se chce a někteří z těchto pánů to vědí.

Nutno ovšem říci, že všichni nejsou takoví. Poznal jsem i báječné porybné a obětavé funkcionáře. Anebo vám povolenku dá – tedy prodá – a vy zjistíte, že domácí si vysadili hlavně do rybníka, který není pro hosty. Nenapsané heslo „Cizím vstup zakázán“ připomíná jedno napsané heslo z války...

Vloni byly desítky rybníků, kde neplatila ani za tři sta korun zakoupená, takzvaná ministerská povolenka. Jsou u nás rybníky jen pro kominíky, diplomaty, řidiče traktorů, vojáky. Je to trochu, jakoby třeba Pražáci pustili jen určitý počet lidí podívat se na Pražský hrad, ukázali návštěvníkům jen něco a Zlatou uličku si nechali pro sebe. Ona je to ovšem otázka složitější, i druhá strana má pravdu, že někteří Pražáci se neumějí u vody chovat, ale někdo chytrý by s tím měl něco udělat. Při udělování povolenek je mnoho prošení, protekce, ponižování, výsad, věcí, které ke krásné rybařině nepatří.

A: Máte poslední slovo.

B: Rybařina je věda.

Je rybařina sport? (1970)

ZATRACENĚ, RYBAŘINA JE NÁDHERNÝ SPORT!

Když jsem byl před časem třetí rok v nemocnici, nemyslel jsem na sehrané hokejové a fotbalové zápasy, nemyslel jsem ani na pátou avenui v New Yorku, ale myslel jsem na chvíle, které jsem strávil u rybníků a řek. Znovu jsem prožíval, co jsem už jednou prožil, žil jsem svůj rybí život podruhé. Dnes, když přemýšlím, proč to tak bylo a je, myslím, že v rybařině je všechno.

Nic ji neomezuje. Nikde nejsou mantinely nebo zdi. U rybařiny jsou dlouhé kilometry cesty za rybou, modrá obloha, řeka, ve které je možná schována tajemná obluda Lochness, řeka, která jako jedna z mála neživých věcí se neustále pohybuje, a pak je tu boj s rybou.

Popsal ho skvěle Ernest Hemingway ve svém Starci a moře, ale to byl boj s velkou rybou a žraloky, kteří měli sílu. Človíček často na českých řekách bojuje s malou rybou anebo rybkou, aby na ni vyzrál, aby ji přelstil a stal se vítězem.

Mnozí z nás rybářů začínali jako malí pytláci. Krádež není zřejmě lehká věc a krádež ryb je o něco lehčí. Na Berounce jsme dávali s Jirkou Pelcem před půlnocí šňůry, a než se rozednilo, tak jsme ty šňůry museli zase vyndávat. Jako kluci jsme nevedli už jen boj o rybu, ale někdy i o svůj život. Dávali jsme šňůry i do prudce zdvižené řeky, dvakrát jsem se málem utopil. Spal jsem někdy u řeky, sýčkové houkali, vydra také někde loupila a já měl málem v kalhotách, ale domů jsem neutek, protože jsem chtěl mámě přinést stříbrnou rybu a položit jí ji do rukou, až vyjde slunce.

Tenkrát se mi zdálo, že mě tajemná řeka s mnoha zvuky pohltí, můj strach rostl stále víc. K ránu mi tekly slzy a pak jsem viděl, že jsem se zmýlil. Byla to ranní rosa pode mnou na stoncích trávy. Když dneska počítám, kolik jsme vlastně jako pytláci chytily ryb a o ty ryby připravili stát, bylo toho směšně málo. Ale byla to škola odvahy, námahy a překonávání.

Kdyby mi to žena dovolila, řekl bych svému synovi:

Jdi a staň se pytlákem. Překonáš zbabělost a najdeš odvahu, až budeš unikat nástrahám, zaženeš tmu ve svém srdci a ve své hlavě, a až se bude rozednívat, spatříš, jak srna dává srncatům pít. Pochopíš přírodu, až uvidíš plavat zajíce a naříkat ptáky před smrtí. A hlavně se naučíš porážce. Porazí tě ryba, která je chytrá a moudrá a ty se jí naučíš vážit. Celou noc budeš na rybách a přijdeš s prázdnýma rukama a nikdo ti nebude věřit, že jsi se někde v tak raném věku nemiloval. Budeš vlastně už podruhé poražen. Usměješ se, a tak vlastně poprvé zvítězíš.

Kdysi se mě můj lékař ptal, jak jsem vlastně ve sportu trénoval. Vyprávěl jsem mu o cestách za rybami, kde roste vůle člověka. O neznámých lidech, kteří studují v rybařině to nejdůležitější – počasí, a pak jdou s muškou celé hodiny za pstruhy, a když ty pstruhy chytí, ohřejí je v dlani a pouštějí je zpátky do chladivých proudů. Vyprávěl jsem mu o rytířích v gumových botách, kteří rybu lapí, a místo aby jí vrazili do hlavy nůž a vypustili krev, pustí ji do chladivé vody.

Hrál jsem některé těžké hokejové zápasy, kde námaha se nedá srovnat s tím, když jsem chodil na Šumavě v pohraničním pásmu na pstruhy. Bylo hodně vody, šel jsem na pokraji bažin, propadal se do vody a jednou jsem dokonce do té bažiny spadl a zachránil se zázrakem. Chytil jsem ten den jediného pstroužka. Nikdo mi netleskal a žádný trenér mě nechválil. Byl to můj zápas s přírodou. Do schodů jsem lezl po čtyřech.

Když jsem se vydal do Hamru na Nežárce na štiky, slunce pálilo. Kilometry se vlekly, a já si říkal: do toho Hamru musím dojít, kdybych měl umřít. Prý jsou tam štiky jako polena. Tekl ze mě pot, měl jsem strašnou žízeň, a když jsem do Hamru došel, byl jsem tak vyčerpán, že jsem neměl sílu rozbalit pruty, a tak jsem šel zase zpátky, aniž jsem chytal, a štiky se mi zřejmě smály. Ale nikdy později jsem nenaříkal, že by to byla špatná rybařina.

V této zemi je sto padesát tisíc rybářů a z toho tisíce chodí a běhají podle vody. V dešti, za sluncem, jsou nemocní, mají křečové žíly, bolavá srdce, ale jdou. Brodí se potoky a řekami, kloužou na kamenech, nahazují svou mušku a mnozí rok od roku uloví ryb stále méně. Nachodí tisíce jarních, letních, podzimních a zimních

kilometrů v těch nejtěžších podmínkách na zarostlých a kamenitých březích, ale nikdo to nepíše a nepočítá.

JSOU TO SPORTOVCI?

Někdo mi ovšem namítne, že jsou také tiší blázni, kteří jen sedí a hledí.

Není mi dobře s těmi lidmi, kteří chodí přes den do práce a pak se dívají na televizi, po celý život.

Vyznávám bláznů. Bláznů do známek, bláznů do hub, bláznů do hokeje. S těmi ostatními bývá nuda a jenom to černý kafe.

Že rybáři jsou blázni, je dokázáno, a oni se za to nestydí. Je jim to fuk. Jsou věčně zamilováni do své řeky a do svých ryb a být celý život do něčeho zamilován je moc fajn. Život pak není pustina, ale aspoň občas louka s voňavými květy. Sedící rybáře obdivuji z jiných důvodů. Je k tomu potřeba velká trpělivost sedět, mlčet, čekat třeba celé hodiny, až se Pan Kapr splete. V té chvíli musí ochablá ruka vystřelit jak z pistole, udeřit jak v boxu a udělat zásek. Opakování třídy pro neprospěch neexistuje. Není to legrace čekat třeba půl dne na jedinou příležitost. Tělo bolí a oči pálí.

Nikdy jsem nebyl dlouho sedícím rybářem, nikdy jsem nevítežil nad profesory kapry.

Rybařina není jen krása. I v rybařině se soupeří nejen s rybou, ale i se sousedy, závodí se, kdo víc chytí a kdo chytí větší, kdo koho otráví, závidí se a pomlouvá. Ryba je navíc k jídlu, a to je její neštěstí. Ale zas našťestí to rybářský pánbůh zařídil tak, že když přijdou hosti, mají většinou staré kosti. Když jsem rybu potřeboval, nikdy jsem ji nechytl. I když zabere, ruce se odpovědností třesou, obvykle to zvorám.

Jednou v Samopších jsme potřebovali rybu a chytli jsme malého úhoříka. Nějakou záhadou nám utekl z plechovky do zahrady. Překopali jsme celou zahradu, rozryli jsme květiny, málem vyvrátili stromy a vlastně jsme to přeoralí a převrátili, jak v té krásné knížce Boží políčko, nikoliv abychom mu život zachránili, ale abychom mu život vzali.

Abych pravdu řekl, já bych svou rodinu jako rybář neuživil. Loni mě stály povolenky a rybářské náčiní tisíc korun. Chytil jsem přitom dvě větší ryby. Jedna ryba: pět stovek. Za ty peníze bych měl nejen kapry od Vaňhy, ale živý lososy dovážený přímo letecky z Kanady společností Air Canada, kde je ředitelem na české straně Olda Železník, který hrál proti mně v našem mládí hokej za dorost LTC Praha.

A tak chytám asi proto, že jsem taky blázen.

A to jsou ještě rybáři, kteří v tak zvané rybolovné technice dokonce závodí.

Jako Věra Čapková. Před dvěma léty získala ve Varně titul mistryně světa. Celého světa. Má také světový rekord v hodu zátěží 72 metrů a 53 centimetrů. Samotné závody muškou a zátěží na suchu jsou nesmírně obtížné, musí absolvovat stovky hodů. Pod svým stolem má ta křehká dáma v práci činku jak Skobla a o přestávkách cvičí. Má sílu, je mladá a myslí jí to, a také když jde na ryby, tak se ryby schovají pod kameny a říkají: „Jde na nás Čapková.“ Ale svědci říkají, že jim to není nic platné.

A co je nejkrásnější jak v pohádce, že trénovat chodí s prutem na Letenskou pláň, kde kopával do míče rybář nad rybáře Pepi Bican. A fotbalista nad fotbalisty.

JE RYBAŘINA SPORT?

Nevím. Ale asi bude. Má být zařazena už na olympijské hry v Mnichově, anebo tam bude přidružena jako přidružená výroba zatím bez medailí. Československý rybářský svaz má být nyní přijat za člena Československého olympijského výboru. V ČSTV jsou rybáři už od dřívějška, Věra Čapková je zasloužilou mistryní sportu. A tak dále.

Řada titulů a uznání. Nemůžem si naříkat. Jedině Sportka vynesla rybáře z programu. A pak ti, co o nás říkají, že jsme jenom blázni. Do těch tichých bláznů lze tedy zařadit Ivana Olbrachta, pana Mahena, Jindřicha Plachtu, Jana Drdu, Jaromíra Tomečka, pana Kainara a další pány od kumštu a podobných věcí. Byli také moudří a rybařina se stala pro ně sportem č. 1.

Nemluvili příliš o tom. My nebojujeme moc za své uznání. Pro nás je důležité, že začala teď v dubnu letošní pstruhařská sezóna. My chceme ve skrytu duše, aby rybářů nepřibývalo a ryb tím pádem ubývalo, my chceme být u vody nejraději sami a chceme ještě v pokročilém a pozdním věku vidět plavat zajíce a slyšet ptáky za vodou. A proto jediné, o co vás prosím:

NECHODTE NA RYBY!

Chytil bych totiž daleko méně než dřív. Jedna ryba by mě přišla pak na tisíc korun. A to by byl pro mě, amatéra, sakramentsky drahý SPORT.

Silný jak Frištenský (1972)

BOBÍKOVI SE SMÁLI, protože za celý život ho prý nikdo neviděl ulovit pořádný kus. Bylo to tím, že Bobík se nerad chlubil. Já když chytnu rybu, dám si ji přes rameno a nesu přes celé město. A tak nějak to dělají všichni rybáři.

Bobík má sílu, páru má, rybu chytne, ale do určité doby se nikdy nechlubil. A přitom se ničeho nebojí. Je nekorunovaným králem jatek. Přes týden porazil sto kusů, kterým bylo souzeno zahynout. V sobotu sbalí Bobík rybářské náčiní, cingrlátka, a vydá se vláčkem proti proudu Vltavy anebo Sázavy.

Poslouchá ve vlaku rybáře:

„Štika jako kráva!“

„Kapři jako prasata!“

On se tomu vždycky usmívá. Chytil už veliké kapry, ale takhle veliké ne.

A pak nad Červenými proudy mu zabrala štika, která mohla být dlouhá jako mladá kráva, co zabíjel na jatkách. Štika ho táhla ze stanu do zimy, rozmetala mu celý stan a rašelina lítala široko daleko. Nechytil ji.

Od té doby také Bobík začal říkat: štika jako kráva, a když pak jednou přitáhl ke břehu kapra, na kterýho by bylo potřeba necky, začal říkat: kapři jako prasata. Jenže zatím co jiným rybářům se lidi nesmáli pro tenhle hovězí a vepřový slovník, Bobíkovi ano.

„Bobíku, ty si to pleteš s bůhvíčím na jatkách!“

„Bobíku, pořád chytáš jako začátečník!“

„Neumíš zaseknout kapra, Bobíku. Bobíku, ty neumíš!“

Bobík mohl přivést do Prahy sebevětšího kapra a sebevětší štika, pořád jim kus chyběl. Už dokonce uvažoval o nejpotupnějším činu, který rybář může udělat. Prodá rybářské nádobičko a stržené peníze propije v pivním moku. Tohle většinou udělá rybář jen jednou za život, protože se pak za něco pořád stydí.

A pak se dověděl o jedné rybářské výpravě na moravské toky, vlastně to bylo na Vranovskou přehradu, na řeku Dyji. Prý tam

žerou ohromní kapři. Čeští kapři jsou proti tomu pouhá selata. Bobík rázem pocítil svou životní příležitost dokázat, že velcí kapři existují.

Přihlásili se na ten zájezd mužů Honza, Pepík, Vlád'a a Bobík. Honza byl výrobcem rybařiny, Pepík šéfem autodílen a Vlád'a nevím co. Bobík, nekorunovaný král jatek. Bydleli v jednom domě a byli náramní kamarádi.

Ti velcí kapři na Vranovské přehradě je brzy vyřídili. Na jejich cinglárka jim vůbec nezabrali. Ani ťuk, jak se v rybářské hantýrce říká. Ani ťuk. Pořád tam seděli a hleděli do mrtvé vody. Jenom se šli vyčůrat a nakoupit do místní Včely. Potom jim docházely peníze a bylo jasné, že kapři nezaberou a možná, že zaberou, až budou mít už jen na slanou vodu.

Nakonec Honza, Pepík a Vlád'a jen dali svoje zbývající peníze a jídlo Bobíkovi, že ten tu za všechny počká, až kapři dostanou konečně hlad. To proto, že má nejvíc síly. Nechali si peníze jenom na vlak do Prahy.

Bobík tu osiřel, jediný už chtěl dokázat, že v těchto krajích žijí skutečně velcí kapři. Pomalu už neměl co jíst, spal pod převrácenou rybářskou loďkou. A tou loďkou na něho stejně přšelo, protože byla děravá, povalovala se tam ještě od loňska. Pak mu došlo jídlo. A v Praze se zatím ptali, co se stalo s Bobíkem, nekorunovaným králem jatek.

A Bobík spal pod děravou loďkou. A dál marně čekal na kapry. Bylo horko, dusno. Bobíkovy svaly už byly zesláblé, když poprvé zaťukaly na hladině vody kapky. Ťap. Ťap. A prásk! Bobík ho zasekl. Byl na tom! Ten mohl být jako prase. Teď potřeboval svaly z jatek, mohutné a pružné k zabíjení býků. Tahal ho skoro hodinu, podobalo se to zdolávání tvrze.

Vytáhl čtyři a o všech se dalo říct, že jsou jako menší prasata. Ale kdo mu to uvěří. Do Prahy je daleko a ku pravdě ještě dál. Potřeboval živé kapry v Praze. Seděl v dešti, mokrý, zima s ním třásla, dostával horečku a jekal:

„Lidičky, kapři jako prasata! Věříte nebo nevěříte?!“

Šmátral po břehu a málem už spadl do vody a utopil se.

Když se probral z mátoh, začal uvažovat. Vzpomněl si, že lokomotivy mají tendry. Že v každém tendru je voda a v té vodě by se dal přivést z Moravy až do Prahy pořádný živý kapr. Bobík byl najednou šťasten. Slunce začalo svítit a hřát a obloha byla modrá. Přemluvil strojvedoucího, že mu kapry vezme. Aby o tom nikdo nevěděl, aby o tom nikdo neslyšel. Sjednal za posledních pár korun vůz, šofér se kaprů lekl a povídal:

„Prokristapána, dočista jak prasata!“

Bobík se usmál. Usmál se jak sluníčko, protože poprvé slyšel to, co si slyšel přát. Přijeli k lokomotivě. Nenechala si ujít takovou příležitost, vidět takové kapry, a slavnostně zahoukala. Húúú!

A teď se ukázalo, že Bobík je silák nad siláky, jako třeba Frištenský anebo jiný význačný sportovec, protože ty kapry nejen přelstil a vypil jim Vranovskou přehradu, ale ještě je všechny vyzdvihl nahoru. Dal je všechny i v sítích do nádrže v tendru lokomotivy a pak už mašina zahoukala. A kdyby mohla, jásala by si a tančila na kolejích, protože takhle veliké kapry, co nachytl Bobík, ještě nikdy nevezla. Šinula si to ku Praze a vyváděla cestou jak za mlada.

V Praze se Bobík s rozjásanou tváří hrnul na nádraží k lokomotivě s ohromným podběrákem. Ale ouha! Sítě se přetrhaly. Oka se přervala. A kapři si plavou v nádrži. Takovou defilírku na pražském nádraží ještě neviděli. A zadarmo. Bobík je loví jako motýly, lidé se sbíhají. Příběhne přednosta stanice s červenou čepicí. Zaškube fousky:

„Co mi to tady z toho děláte? Copak tohle je akvárium?! Akvárium na nádraží? Kde je strojvedoucí?!“

Zpucoval mašinfýru a vydal příkaz, že lokomotiva, kapři, mašinfýra a Bobík, všichni se postihují pokutou v dosud neurčené výši a všichni, ale všichni! odjedou na nádraží vršovické, kde budou kapři z lokomotivy vyprostěni.

Přísně zapískal a lokomotiva vjela do tunelu. Za tunelem zase zahoukala, protože to bylo vítězství. Vítězství, třebaš jako když Šemík skočil z Vyšehradu.

Na nádraží zvané vršovické dorazila lokomotiva za jáсотu Pražanů. Pověst o kaprech se roznesla po celé Praze. Bobík objednal taxi, vybral starý odřený vůz s pořádně velikým prostorem. Bohudíky,

vešli se tam všichni, kapři dozadu, dopředu Bobík jen s jedním, s tím nejmenším. A zamířili k domu, kde bydleli Honza, Pepík, Vláška a Bobík.

Chvilku se to pozdrželo, než přinesla paní Loučková peníze za taxi, protože Bobík už neměl ani floka. Kamarádi nebyli ještě doma, naštěstí ale byly doma všechny manželky, které bývají naštěstí obyčejně doma, když je potřeba něco rychle udělat. A tak napustily vodu do vany ve všech čtyřech domácnostech a do každé vany se vešel právě tak akorát jeden kapr, jako se vejde jedno prase do jedněch necek.

Když se vrátili kamarádi domů, spráskli ruce a křičeli:

„Tak to jsou ti kapři jako prasata, co chytil Bobík a co my ne!“

A tak se po celé Praze rozkřiklo, že Bobík chytil v přehradě, co Vranovská se jmenuje a co v zemi Moravské se nachází, čtyři kapry. A ty kapry lze přirovnat jen k tak velkým zvířatům, co prasata se nazývají.

Neměním za Riviéru

BUĎ ZDRÁVA, ŘEKO!

Klekám si na břehu poblíž blatouchového pole a chci přitisknout své suché rty k tvému chladivému tělu. Chci tě políbit. Utíkáš, crčíš mi mezi zuby. Řeko, poneseš mou modrou loď? Ale ne, vždyť jsi vlastně potůčkem, bublavým, plným oblázků a zlatých písčín. Hop – vidíš, přeskočil jsi Vltavu. Rodí se tam vysoko, nahoře na Kvildách mezi nesekanou a nežnutou bujnou travinou. Hop – a jsi zase zpět u lodi. Bereš ji jak ženu za boky a pouštíš ji do spěchající vody. Kdo jednou jel, nezná krásnější pocit, než opět spustit kánoi do vln.

Vyrazíme bez benzínu, máme ruce. Říká se tomu aktivní dovolená. Drc! Drc! Slunce mělo velikou žízeň. Vodu vypilo. Hej hola! Jako burlak se soukej dlouhé kilometry a vleč odlehčenou loď! A stovky metrů pliváš nahořklý pot.

Tak hurá, námořníci, na palubu!

Už se dá plout. Přes stádo zelených kamenných beránek šumí vlny a zde přijíždí jejich pastýř, stříbrný lipan. Palouk uprostřed cihlových borovic a kvetoucích smrků. Shod' na něj všechno! Jediný, kdo se bude smát tvé nahé bělobě, je řeka a stříbrný lipan a ty je neuslyšíš. Už se ti vodní šipky zakusují do žilek, posílají tě proudem a vyplivují na pomněnkový břeh.

První stanování u tří bříz. Jsi uškobrtán, žmouláš jen studeného pečeného králíka a chce se ti spát. V přelomu z noci na den ale neodoláš, ležeš po čtyřech a vykoukneš ven. Bílý srpek svítí na dřevěnou sušárnu sena, krajina dýchá pokojně klidem a na protější straně se pasou srny. Ráno je nad lukami mrtvé ticho, všechno se schovalo před sluncem. Vylézáš rozlámaný a usrkuješ čínský čaj z vltavské vody. Opět plujeme. Po obou stranách se zvedají čepice šumavských hor, pod nimi se krčí doškové chaloupky a někdy až k řece zabíhají vyhřáté paseky, plné bzukotu muších letadel.

Říčka je nahoře nejkrásnější a bez jezů. V Horkách je první suchý jez a přenášení lodi a bagáže. Ženská, nefňukej! Po desátém ti

ztvrdnou ruce a nohy se zpevní. Stanujeme blízko mostu a pískající mašinky. Ráno, kdy zhluboka spíš, tě chci překvapit a přinést ti s kyticí rudých máků i bělostné rybí tělo. Ráno, kdy ještě vlak nepíská ani nekřičí pasáčci, vkládám naviják na prut.

Plížím se za rákosím, voda se pojednou zavlní, jako by někdo zapádloval zespona. Potěš bůh, ten kdyby vzal! Mlask! Imitace běží konečky prstů, celý se chvějí. Ještě kus a seknout! Prut se ohnul, je tam! Už ho cítím na udici, mám na vlasci to bránící se tělo. Nechce se vzdát, převrací se, odporuje, bojuje. Má to marné, leží udolán na mělčině u mých nohou, naposledy se obrací. Tloušť valí obrovské oči, kulatou hubou polyká naprázdno, čeká, co se bude dít. Je třeba sehnout se a vzít ho za tvrdé skřele.

Pohnul jsem špatně prutem, malý háček vyklouzl z rybího masa. Je pojednou volný a stále to nemůže pochopit, leží, tu zavlní tělem, narovná se a překvapeně pluje do hlubiny. Můj zklamaný obličej a jeho zachráněný život. Jede zas loupit do proudících vod, příště bude opatrnější.

Na máky jsem v rozčilení zapomněl, sama jsi mě překvapila. Kytice se jich červená v láhvi u stanu a na papírovém ubrousku voní snídaně z čerstvého mléka.

Vltavo, jak se měníš!

Po desítkách kilometrů nemáš čisté tělo jako nahoře. Běžíš také pomaleji, snad jsi již unavena, šumavská krasavice? Krápe. Zpočátku nevinně, jen malé hrbolky vyskakují na hladině a voda z řeky chodí kapkám naproti, tvoří s nimi tmavé čárky.

Ve Vltavici je z toho pořádná bouřka. Bouchá to nad námi, loď se plní vodou. Schováváme se v opuštěném domku a třese se zimou. Přibíhají zemědělci a lesní dělníci. Každý má hlavu staženou mezi ramena, jen mládež jde vesele a vystavuje se nepohodě. Bereme několik starých suchých prken. I když je všechno mokré, musí se dnes vařit. Dneska to bylo těžké, ale zítra to může být ještě těžší, taková je vodácká zkušenost. Jsme unaveni. Slunce pomalu klesá za kopec a pouští k plující lodi zlatý pruh.

Široká řeka se pomalu kroutí. U břehů má odraziště na vory, před rákosím se rozprostírají obrovské štíci tůň. Kdy bude konec dnešního putování?

To vlasaté ženské stvoření přede mnou si zvyklo, je jako pružná houžev. Smekám před ním svou kulihráškovskou ahojku. A zatínám zuby. A – dvě – tři! A – dvě – tři! Vylézáme za tmy u Frymburku, prokřehlí, unavení. Mrholí. Ten pocit ve tmě je beznadějný. Ale jak zaprská dřevo v ohni a ve stanu je uklizeno, je dobře. Zapomínáš na všechny útrapy, koušeš brambory s vepřovou konzervou a máš dojem nejchutnějšího jídla na světě. Vedle buší voda v jezu, pak pomalu neslyšíš nic a až ráno tě mezi škvírami stanu teple pozdraví slunce.

Dobré ráno! Ahoj, kamarádi! Celý konvoj lodí se šine po proudu. To je přece mohutný Kanár s chlapci z prvního ročníku Institutu. Mají s sebou přátele z institutů Varšavy, Sofie, Budapešti. Chlubí se jim Vltavou. Však také malý Bojanov, který dosud znal jen Černé moře, chodí ke každému a říká – krásná řeka, krásná. Stavějí kyvadlový převoz, přecházejí řeku po provazovém žebříku, soutěží v orientačním závodě, proplouvají propusti.

Pod Frymburkem se učí plavat vojáci. Vyskáčí na břeh, posadí se a chichotají se jako slečinky. V Lipně se staví a z Lipna do Vyššího Brodu musíš nákladákem. Na drkotajícím autě nám vyprávějí pověst o vzniku Čertovy stěny. Čert chtěl odnést chasníka, ale dřív měl splnit tři úkoly. Už první nesplnil. Chasník mu poručil, aby zastavil Vltavu dřív, než kohout zakokrhá. Satan se dřel s obrovskými balvany, ale Vltavu nezatarasil. Chasník mu mohl dát ještě těžší úkol. Mohl mu nařídít, aby zaneřádl řeku tak jako loučovické papírny, a čert by to určitě nedokázal.

Říká se ostatně, že je výhodnější platit pokuty za znečištění řeky než postavit řádné filtrační zařízení. Je zatím konec krásné vody, na všem leží páchnoucí šlem. Řeka je mrtvá, život v ní umřel, ryby v ní nejezdí, lidé se nekoupají, ženské neperou prádlo.

Na Horním Mlýně jsou nesjízdné přejeje. Přenášíme stovky metrů. Na loučce pod jezem se pase býček. Mladý, ještě hloupoučký, na hranaté hlavě se mu kudrnatí červenohnědé praménky. Co je to velké, modré? Nebezpečné je to, nebezpečné... Pohodí hlavou a neslyší mírové nabídky. Nejsi toreador a zbaběle prcháš do vody. Tlučeš se, kameny jsou kluzké, noha se dostává do škvíry. Zaplat' bůh, je to pryč!

Člověče, dívej se, to uvidíš jedinkrát za život! Na oblázcích u rákosí stojí rozkročená štíhlá srna s tmavým vlhkým nosem od pití. Musí bláznivě rychle přemýšlet, zda prohnout či nepřehnout. Skočit do rákosí, či neskočit? Když uteče, přetrhne kolouškům pití. Z každé její strany vystrkují na nás vrtící se zadečky. Dobrou chuť, chlapi! A ona stojí nehnuté, jen její tmavé oči se za námi bedlivě točí, dokud nezmizíme za zákrutem.

Černé noci a zářící dni! Co jste nám daly krás! Noční putování. Voda hraje šedými a tmavými barvami, do noci bliká světlo hradu a třpytí se světelná kolonáda podél hranic.

Pár metrů před zobákem lodi vzlétávají divoké kachny, křičí rackové.

Vzrušující projíždění propusti. Jedeš Kořenskou bez prohlížení. Blížíš se k pěnícímu jícnu a nemůžeš couvnout. Rozhodl ses i za malé vody a ukážeš to vodákům, kteří ji studují již nejméně čtvrt hodiny ze břehu. Je v tom kus klukoviny. Ještě víc se v kleku roztáhneš, abys měl stabilní základnu, a právě jsi v nejhorším. Něco těžkého tě tluče do pravé strany těla a bere ti pádlo. Znovu se jej chápeš, vlna to byla a vlna tě vypouští s napůl zaplavenou kánoí. Ale pluješ a to je nesmírně pěkný pocit.

„Poplujem spolu, tam dolů, tou peřejí...“ doma nezpíváš a tady vytryskne písnička podnícena bělostnou peřejí, která ti stříká do tváře, smáčí vlasy i čelo. Písnička podnícena sluncem, bezstarostností.

Viděl jsi kouty, kam nejezdí vlak, ani auto, kam ani na kole se nedostaneš. Lopotil jsi se stovky metrů, klouzal jsi po hladkých kamenech, sakroval jsi, ale nelituješ! Poznal jsi hrady, gigantická díla lidu v minulosti, poznal jsi ještě větší díla přítomnosti a budoucnosti – přehrady.

Na Slapské už stojí znaménka budoucích letovisek, první hotely s červenými střechami ověncily břehy. Až se uhnízdí na březích stovky chat a až se jezera rozbrázdí bílými plachtami, pak Vltava dostane zas jiné kouzlo.

Došly nám peníze, došlo i jídlo. Zbyl jen na dně polní láhve krapet Becherovky pro zahřátí. Na břehu pase paní kravku. Nabízíš jí tu poslední stopku Becherovky a doufáš, že se ustrne a dá trochu